

Koulutus- ja kilpailuvinkkejä

MINNA JOKISAARI

SISÄFLÄNKIT

TAVOITE

Tavoite on saada koira kuljettamaan laumaa ohjaajan haluamaan suuntaan kaukokäskyin ilman että ohjaaja seuraa koiran (tai lampaiden) välittömässä läheisyydessä. Kilpailuissa tätä taitoa mitataan poispäinkuljetuksessa. Tilatöissä poispäinkuljetuksesta ja siinä tapahtuvista sisäflänkeistä on apua lauman siirroissa esimerkiksi lohkolta toiselle tai autoon.

SISÄFLÄNKKI?

Flänkillä tarkoitetaan pulleaa ympyrän muotoista kaarta, jota pitkin koira juoksee lampaiden ympärillä. Koiran tulee lähteä 90 asteen kulmassa ja juosta lampaiden pakorajan ulkopuolella häiritsemättä lampaita. Flänkit voivat olla myös lyhyitä esimerkiksi klo 8-9 tai klo 2-1. Lyhyiden ulkoflänkkien opettamisesta puhuttiin edellisessä lehdessä 4/2008. Sisäflänkillä tarkoitetaan flänkkikaarta, joka tulee ohjaajaa kohti. Myös sisäflänkit voivat olla lyhyitä tai pitkiä. Lyhyimmillään ne ovat vain askeleen parin pituisia ja pisimmillään puoli ympyrää kattavia.

ALKEISOPETUS

Ennenkuin sisäflänkkejä voi alkaa harjoittelemaan tulee koiralla olla mukavan pulleat flänkit ja hyvä stoppi. Sisäflänkit saattavat olla nuorelle koiralle varsin hankalia aluksi, sillä monella bordercolliella ja kelpiellä on yleensä vahva pyrkimys mennä lyhintä tietä tasapainoon (klo 12) ja tuoda lampaat ohjaajalle. Helpoimmillaan sisäflänkit opetetaan koiralle siten, että ohjaaja käskää koiran paikoilleen tasapainoon ja menee itsekin flänkiympyrälle vaikkapa kohtaan klo 1 eli suhteellisen lähelle koira.

Ohjaaja kutsuu koiran luokseen ja päästää koiran selkensä takaa juoksemaan tasapainoon. Etäisyyksiä muutetaan tavoitteena tilanne, jossa koira tulee tasapainosta aina klo 6 saakka. Harjoittelusta tulee tehdä koiralle yllätyksellinen. Koira voidaan kutsua sisäflänkkiin vaikka kello kymmenestä kello kahdeksaan ja siitä ajoon suoraan kohti lampaita tai takaisin flänkkiin kumppaan suuntaan tahansa

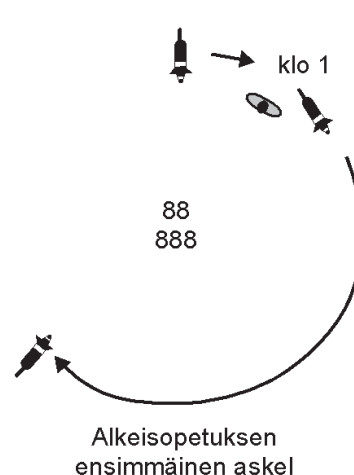
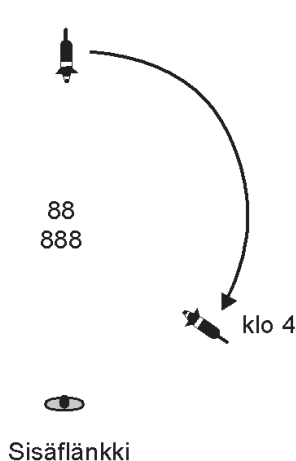
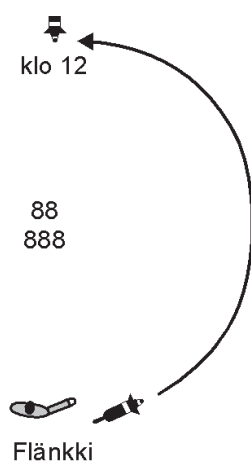
JATKO-OPETUS

Koiran tulee olla "vapaa" flänkeissään. Seuraava tehtävä onkin opettaa koira menemään tasapainon yli ja tehdä monipuolisesti ulko- ja sisäflänkkejä lyhyinä ja pitkinä versioina (suullisine- ja/tai pillikäskyineen) ohjaajan ollessa ensin ympyrän sisällä, kaarella ja lopulta kaaren ulkopuolella kaukanakin. Flänkkien treenaus ei tarvitse supersuurta peltoa, vaan pienempikin alue on riittävä.

MUULLAKIN TARPEELLISIA

Kuljetuksen lisäksi sisäflänkkejä tarvitaan kilpailuissa noston jälkeen, kun koira kuljettaa lampaat tolalla seisovalle ohjaajalle suorinta reittiä. Jos esimerkiksi lampailla on vetoa noston jälkeen sivusuuntiin tarvitsee koiran tulla ohjaajaa kohti flänkissään. Lampaiden perässä peesaava koira ei auta korjaamaan linjaa suoraksi vaan aiheuttaa hurjat pistemenetykset banaanituonnillaan. Lyhyitä rauhallisia sisäflänkkejä tarvitaan häkityksessä. Kun ohjaaja on avannut portin, ei hän saa poistua portin vierestä. Mikäli ohjaajan ulottuvuus ei riitä tarvitaan koiran apua saattamaan ohjaajan vierestä ohi pyrkivät lampaat oikeaan suuntaan eli häkkiin sisään.

Ei muuta kuin kovasti treeniä, pitkää pinnaa ja hurjasti treeni-iloa ja -intoa!

Paimennettavien eläinten eettinen kohtelu

Mitä toteamus "Lampaat eivät ole koiria varten, vaan koirat ovat lampaista varten" pitää sisällään? Sitä on jokaisen paimenkoiran kouluttavan syytä miettiä hetki mielessään. Paimenkoiran käytön tavoite on helpottaa, parantaa ja tehostaa lampaiden tai kulloinkin paimennettavana olevien eläinten käsittelyä. Kyse ei siis ole hauska harrastuksesta, jossa lampaat ovat koiran leikkikaluja vaan kaiken paimennuskoulutuksen tulee tähdätä työtehtävissä kurinalaisesti ja rauhallisesti toimivaan koiraan, joka on ohjaajansa täydessä hallinnassa vaikka mitä tapahtuisi.

Hyvin koulutetulla paimenkoiralla on rauhoittava vaikutus paimennettaviin eläimiin. Eläimet tietävät, että koira ei jahtaa tai pure niitä tarpeettomasti. Hyvä koira osaa sopeuttaa työskentelynsä paimennettavien eläinten mukaan, jolloin koira paimentaa aremia eläimiä pitäen niihin pidempää välimatkaa, kun taas raskaampien eläinten kanssa töitä tehdessä koira voi työskennellä hyvinkin lähellä niitä. Lampaista voi hyvin nähdä miten ne suhtautuvat paimenkoiraan, joka niitä paimentaa. Kun koira toimii oikein, kävelevät lampaat luottavaisina ja rentoina koiran osoittamaan suuntaan. Ne kunnioittavat koiraan, mutta eivät pelkää sitä.

Kaikessa paimennustyössä on ensiarvoisen tärkeää eläinten hyvä, eettinen käsittely. Koira ei saa tarpeettomasti stressata lampaista ja lampaiden hyvinvointi on aina asetettava etusijalle. Paimennuskoulutuksen ehdoton tavoite on se, että lampaiden käsittely olisi mahdollisimman helppoa ja vaivatonta niin lampurille kuin lampaillekin, jotta päivittäiset työtehtävät tilalla sujuvasti vaivattomasti. Lammastilan arkea on esimerkiksi karitoiden punnitus, madotus ja jakaminen teurasryhmiin kuin myös eläinten siirrot laitumelta toiselle. Nämä työt sujuvat valtavan paljon nopeammin ja helpommin hyvän paimenkoiran avulla kuin turvautuen pelkkään ihmistyövoimaan.

Ihmisellä on aina ollut tarve vertailla saavutuksiaan ja sen vuoksi myös paimenkoiramaailmassa on tuttua paimennuskokeita, joilla pyritään selvittämään kenen koira on taitavin työkoiralle asetetuissa tehtävissä. Samalla, kun kokeissa testataan koirien kykyä selviytyä sellaisista tehtävistä kuin haku, kuljetus määrättyä reittiä, häkitys ja erottelu, saadaan myös tietoa koirien ominaisuuksista jalostusta silmällä pitäen. Nähdään koirien kyky hallita eläimiä ja noudattaa ohjaajan käskyjä. Pyritään löytämään ne yksilöt, jotka ovat arvokkaita jalostusmielessä, jotta saadaan säilytettyä rodun hyvä paimennuskyky ja luonnollisesti tavoitteena on aina oltava myös näiden kykyjen parantaminen ja mahdollisimman laajan ja hyvän koiramateriaalin säilyttäminen. Tästä hyötty sitten kaikkein eniten se paimennettava eläin eli lammas, nauta tmv., jonka hoito ja käsittely on sujuvaa ja ammattitaitoista.

Kokeissa ja harjoituksissa käytettävien eläinten hyvinvointi on äärimmäisen tärkeää. Harjoituksissa tulee aina käyttää paimenkoiraan tottuneita lampaista, jotka eivät turhaan stressaannu uusista koirista. Lampaiden on oltava sopivan ikäisiä eli ei liian nuoria karitsoita tai vanhoja eläimiä, puhumattakaan tiineistä uuhista, joiden on saatava rauhassa valmistautua tulevaan synnytykseen. Jokaisen koiran jälkeen on annettava lampaille lepotauko ja niillä pitää olla mahdollisuus juoda ja syödä riittävän usein. Harjoituksissa ei saa olla liian montaa koiraan ja ihannetilanne on sellainen, että käytössä on useampi lammasryhmä, jolloin niitä voidaan vaihtaa riittävän usein. Harjoituksissa käytettävän apukoiran on oltava hyvin koulutettu, jotta se oikeasti pystyy auttamaan tarvittaessa. Ennenkuin kunnollinen harjoittelu voidaan aloittaa, pitää koira opettaa kunnioittamaan paimennettavia eläimiä. Äärimmäisen tärkeää on myös se, että ohjaajat ja kouluttajat pitävät tinkimättömästi huolta siitä, että yksikään koira ei jahtaa tai pure lampaista tarpeettomasti. Tällaiset taipumukset tulee karsia koirista välittömästi pois.

Ohjaajien on syytä opetella tulkitsemaan lampaiden käyttäytymistä, jotta he ymmärtävät mistä mikäkin tapahtuma on seurausta. Ohjaajien on myös muistettava, että he ovat korvausvelvollisia mikäli heidän koiransa vahingoittaa eläintä (eläinlääkäri-, hoito- yms. kulut on korvattava eläintenomistajalle, jos sattuu vahinkoja). Koiranomistaja ei välttä vastuuta sillä, että koulutusten vetäjä on pyytänyt tekemään jonkin harjoituksen, jonka seurauksena koira vahingoittaa paimennettavaa eläintä. Aina voi kieltäytyä, jos ei usko hallitsevansa koiraansa. Vastuu koskee myös paimennuskokeita eli jos koira aiheuttaa vahingon on ohjaaja korvausvelvollinen.

Tiloilla panostetaan terveydenhuoltoon, joka tarkoittaa sitä, että harjoituksiin tulevat paimenkoirat pidetään erillään omankin tilan eläimistä riittävään kauan ja pestään tarvittaessa ennen toiselle tilalle harjoituksiin menoa. Mikäli koira tekee tarpeensa pellolle, pitää jätökset korjata pois, jottei mahdolliset loiset leviä harjoituspaikan eläimiin. Ohjaajan tulee puhdistaa jalkineensa ja huolehtia ettei niiden mukana tule tauteja tilalle toiselle. Harjoitusten ja kokeiden järjestäjällä on hyvä olla pelon laidalla desinfiointiallas, jossa osanottajien lisäksi myös katsojat voivat desinfioida jalkineensa. Kannattaa muistaa myös, että tilojen eläinsuojiin ei ole lupa mennä ilman tilanomistajien lupaa. Vierailivat koirat on pidettävä aina kytkettynä ja niitä on valvottava, että ne eivät pääse aiheuttamaan vahinkoa tilan eläimille, muille kurssilaisille tai kokeeseen osallistujille.

Harjoituksiin ja kokeisiin liittyy paljon vastuuta, koska yhtenä osapuolena on elävät eläimet. Kun tämän vastuun ottaa toisensa ja kouluttaa koiransa hyvin, voi sitten nauttia siitä ihanasta tunteesta, kun yhteistyö kaikkien osapuolten välillä – lammas, ohjaaja, koira – on sujuvaa.